

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

ACTUACIÓ D'OFICI SOBRE LES OBRES DE L'ESTACIÓ DE LA SAGRERA I EL SEU ENTORN RELATIVA AL DRET A UN URBANISME HARMONIÓS (INFRAESTRUCTURES)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 3 de juny de 2019, aquesta Sindicatura va decidir iniciar una actuació d'ofici en relació les obres de la futura estació de ferrocarril de la Sagrera i la seva àrea d'influència. Aquesta actuació troba el seu motiu després de la visita el 2 d'abril de 2019 de la Sindicatura de Greuges a l'Associació de Veïns de Sant Andreu Sud.

Un dels temes presentats a la consideració de la Sindicatura de Greuges pels representants veïnals, va ser l'estat d'abandonament i permanent interinitat en què es troben els espais urbans propers amb les obres de la futura estació de ferrocarril de la Sagrera i la seva àrea d'influència. La zona de Sant Andreu Sud confronta amb les obres al llarg del carrer de Josep Soldevila mitjançant una tanca metàl·lica. Aquest tancament ofereix un aspecte degradat de l'espai i facilita l'existència d'espais que poden comprometre la seguretat del veïnat. Al mateix temps, la llarga durada de les obres, d'acabament incert, provoca que l'espai romangui marginat i no es desenvolupin iniciatives comercials, fet que contribueix a la degradació de la zona.

Una altra conseqüència de la llarga temporalitat de les obres ha estat la desaparició de l'antic pont de la riera d'Horta, que unia el barri amb el districte de Sant Martí a l'altra banda de la via del ferrocarril. Així, el veïnat que vulgui anar a la rambla de Prim ha de fer un llarg desplaçament fins a trobar el lloc per creuar la trinxera ferroviària.

Aquesta mateixa situació, degradació de l'espai públic, pèrdua de vitalitat comercial i problemes de connexió, també afecta barris del districte de Sant Martí.

Actuacions fetes

Per tal d'estudiar l'impacte de la paralització de les obres de l'estació de la Sagrera i entorn en la qualitat de l'espai públic i en la qualitat de vida del veïnat, es va sol·licitar, en data 23 d'octubre de 2019, informació a l'**Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat**.

Resposta dels òrgans afectats

En data 31 de gener de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada.

1. Programa previst per a l'execució i finalització de les obres de construcció de l'estació de ferrocarrils de la Sagrera.

La construcció de l'estació de la Sagrera s'executa mitjançant un conjunt complex de projectes i obres. Les obres que ara estan en marxa són executades per Adif i els projectes de les fases finals (arquitectura, instal·lacions i urbanització de l'entorn) s'estan redactant. Aquests últims projectes, un cop estiguin redactats, s'hauran de sotmetre als processos de revisió, auditoria, aprovació i licitació de les obres corresponents.

Les obres es van iniciar el 2010 i van estar aturades tres anys, entre el 2014 i el 2017. Des del 2017 estan treballant sense restriccions d'annualitat econòmica, només seguint la seqüència obligada de les diverses actuacions. La previsió d'acabament no pot situar-se abans del 2026.

A finals del 2023 s'alliberaran els terrenys que provisionalment ocupen les vies ferroviàries instal·lades en una posició per permetre la construcció de l'estació.

A partir del 2024 es podran desafectar els sòls de domini públic ferroviari innecessaris per al servei i iniciar la reparcel·lació, sempre que prèviament s'hagi modificat el Pla general metropolità (PGM) per reconèixer les infraestructures ferroviàries realment construïdes i adaptar-s'hi. Després de la reparcel·lació es podrà abordar la urbanització de l'entorn.

Per la magnitud dels espais i les obres caldran quatre o cinc anys per desenvolupar els projectes i les obres d'urbanització. Per completar el procés caldrà esperar fins a finals de la dècada actual.

2. Actuacions previstes per millorar l'espai públic del perímetre de les obres en els aspectes que facin referència a mobilitat (especialment allò que fa referència a la connexió entre els districtes de Sant Andreu i Sant Martí) i ordenació.

L'enllumenat públic forma part intrínseca dels projectes d'urbanització, així com tot allò referent a la mobilitat (voreres per a vianants, carrils bici, calçades per al transport públic i el trànsit rodat, etc.). A tot li són aplicables les previsions de l'epígraf anterior.

Les connexions entre districtes es resolen amb la construcció de les urbanitzacions previstes entorn de l'estació de la Sagrera (ronda de Sant Martí, Pont del Treball, perllongament del carrer de Clara Zetkin, nou viari davant l'estació al costat Sant Andreu, unió Prim - Pare Manyanet i unió Prim - Onze de Setembre), així com els passos transversals de la mateixa estació de la Sagrera. Les previsions són les esmentades anteriorment.

CONSIDERACIONS

La transformació urbanística que ha de suposar la creació de l'estació de l'AVE de la Sagrera i el parc lineal, com el mateix Ajuntament reconeix, és, a banda d'un projecte d'infraestructures, un projecte de creació de ciutat. El projecte de la Sagrera és, actualment, la transformació urbana més important i de més abast de la ciutat, que implicarà la connexió dels districtes de Sant Martí i Sant Andreu (històricament separats per les vies), la concreció d'un gran espai verd, el foment de la diversitat d'usos i d'activitats econòmiques al seu entorn, i la revitalització de l'espai social i urbà.

En data 30 de novembre de 2007, es va aprovar definitivament el Pla de millora urbana del sector al voltant de la Sagrera, que establia les bases urbanístiques per al desenvolupament urbà de l'entorn de la nova estació de la Sagrera, part essencial de l'estructura ferroviària que suposava l'arribada del tren d'alta velocitat a la ciutat de Barcelona.

Malauradament, com en moltes de les transformacions urbanístiques, en aquest cas també, el retard en el compliment dels terminis previstos ha afectat directament la qualitat de vida del veïnat de part del barri de Sant Andreu, la Sagrera i la Verneda, que han vist com s'han retardat, no només la urbanització dels espais del seu entorn, la millora de la mobilitat, etc., sinó també la construcció d'uns equipaments, alguns dels quals eren essencials per a aquests barris.

Alguns d'aquests equipaments finalment ja s'han executat, i com aquesta Sindicatura ja recordava l'any 2016, els **equipaments bàsics** per al benestar dels veïns i veïnes del barri de la Sagrera no troba (ni pot trobar) la seva justificació en la manca d'una transformació urbana que depèn en gran part d'altres administracions, ja que molts d'aquests equipaments han pogut (i poden) ser desenvolupats sense que aquesta infraestructura estigui feta.

Actualment, després de diversos retards i l'aturada de les obres durant els anys 2014-2017, han agafat impuls pel compromís i la prioritat pressupostària presentats per les administracions implicades, i avancen adequadament.

Les fites que l'Ajuntament va assenyalar com a prioritàries van ser la reactivació de les obres de construcció de l'estació de la Sagrera (que es preveu que es posi en servei entre el 2024 i el 2025), la construcció de l'estació de Sant Andreu Comtal (que es preveu que estigui enllestida el 2022), la planificació i prioritització dels equipaments dels barris implicats i l'impuls de les urbanitzacions possibles als entorns de les vies, en espera de l'execució definitiva de la cobertura i el parc lineal.

Coneixedors de la importància de fer participatiu aquest procés de canvi de la ciutat, l'Ajuntament de Barcelona va crear una comissió en què participen les principals entitats veïnals dels barris de l'entorn.

La comissió té com a finalitat debatre i recollir propostes en relació amb les modificacions de planejament impulsades, el projecte del parc lineal, els criteris d'urbanització i d'espai públic al voltant del parc i la mobilitat a l'entorn del projecte, entre altres. Aquesta comissió també fa el seguiment de les obres del pas de la línia

d'alta velocitat (LAV) en direcció a la frontera francesa i els treballs de cobertura de les vies.

Així, doncs, la ciutadania disposa d'un espai específic, més enllà dels canals de participació habituals que es donen als districtes i barris, on es pot tractar tot allò vinculat amb la transformació de la Sagrera, que no té una data concreta de finalització i no es preveu que sigui abans del 2030, i on encara hi ha molts temes que s'han de determinar.

Aquesta participació és essencial en una innovació urbanística d'aquesta envergadura, en què s'han d'establir mecanismes d'informació, de transparència i de participació per reforçar-ne la legitimitat i el control democràtics, i permetre a la ciutadania actuar activament en la creació de la seva ciutat.

En conclusió, actualment les obres d'urbanització de la Sagrera continuen a un ritme adequat després dels anys d'aturades i retard. Aquesta transformació, però, porta un retard considerable, que pateix principalment el veïnat de l'entorn, però s'ha establert un canal participatiu per tal de generar els consensos veïnals necessaris, i ha de suposar, quan estigui acabada, una millora de la qualitat de vida, així com el **dret a la mobilitat sostenible, l'urbanisme harmoniós, el medi ambient i la salut.**